

# YÖNETİCİLERİN SORUMLULUĞU\*

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Bir müddetten beri sizden uzaklarda geziyoruz. İsveç, Danimarka derken, size şimdi Almanya'dan hitab ediyoruz. Kardeşlerimizin çalışmalarını görüyoruz, seviniyoruz, onları hayırlı çalışmalar için teşvik ediyoruz. Bu cuma sohbetimiz de sizlere Almanya'dan... Allah dünya ve ahiretin hayırlarını cümle müslümanlara, ülkemizin değerli halkına ihsân eylesin... Cümlemizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

## a. Ahireti Tercih Etmek

Ebû Mûsa el-Eş'arî RA'dan rivâyet edilmiş bir hadis-i şerifle bugünkü sohbetime başlamak istiyorum. Çok temelli, köklü ana meseleyi anlatan bir hadis-i şerifle sohbetime girmiş olacağım. Bu rivâyete göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:<sup>1</sup>

---

\* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

<sup>1</sup> Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.412, no:19712; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.486, no:709; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.343, no:7853; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.288, no:10337; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.370, no:6308; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.198, no:568; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.258, no:418; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.205; Rûyânî, *Müsned*, c.II, s.170, no:564; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.151, no:8757; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.174; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

*Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.197, no:6146; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.435, no:17825, 17828; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.222, no:2351; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXI, s.377, no:45314.

مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَ بِآخِرَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ

آخِرَتَهُ أَضَرَ بِدُنْيَاهُ فَآثَرُوا مَا يَبْقَى عَلَى مَا يَفْنَى

(حم.ك. عن أبي موسى)

**ME. 1119** (*Men ehabbe dünyâhu edarra bi-âhiretihî, ve men ehabbe âhiretehû edarra bi-dünyâhu, feâsirû mâ yebkà alâ mâ yefnâ.*)  
*Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Peygamber SAS Efendimiz'in her şeyi ve hadis-i şerifleri ne güzel! Buyuruyor ki:

(*Men ehabbe dünyâhu*) “Kim kendisinin dünyasını severse, dünya hayatını severse, (*edarra bi-âhiretihî*) ahiretine zarar verir.” Dünya hayatına önem veren, dünya hayatını seven, ona yönelen, ahiretine zarar verir. (*Ve men ehabbe âhiretehû*) “Kim de ahiretini severse, (*edarra bi-dünyâhu*) o zaman dünyalığına, dünya hayatına sıkıntı vermiş olur.”

O zaman ne olacak?.. (*Feâsirû mâ yebkà alâ mâ yefnâ*) “Siz bâkî olanı, fâni olana tercih eyleyin!” diye tavsiye buyuruyor, gözümüzün nûru, başımızın tacı, Peygamber'imiz, serverimiz, rehberimiz, önderimiz, Muhammed-i Mustafa – *aleyhi efdalü's- salevâti ve ekmelü't-tahiyyâtü ve't-teslimât*– Hazretleri... Yâni hepimizin ahireti, bâkî olan ahiret hayatını, fâni olan şu geçici, kısa, küçük, değersiz, dünya hayatına tercih etmemiz gerektiğini tavsiye buyuruyor.

Peygamber SAS Efendimiz kendisi nasıl yaşamış? Dillere destan, hepimize nümûne bir hayatı

var. Kendisi de dünyaya meyletmemiş, dâimâ ahiretini düşünmüş, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızâsını düşünmüş. Dünya malına rağbet etmemiş, dünya malını toplayacağım diye düşünmemiş, çalışmamış; eline geçen dünyalığı etrafındaki yoksul insanlara tamamen dağıtmış. Yoksulların acılarını paylaşmış, yoksulların yanına gidip onların dertleriyle dertlenmiş; kulübelerine girmiş, hastalarını ziyaret etmiş, lokmayı onlarla paylaşmış. Zenginleri onlara yardım etmeye teşvik eylemiş, fakirleri sabırlı olmaya teşvik eylemiş.

Aç olup da karşısına gelip, “Açım yâ Rasûlallah!” diyene; “Bak ben senden daha açım!” diye, kendi karnına bağladığı sıcak taşları göstermiş. Anlaşılan sıcak taş karnına bağlayınca, oralarda açlık hissi biraz bastırılıyor galiba...

Kendisi dünya hayatına önem vermemiş. Acaba isteseydi hükümdarlar gibi yaşayamaz mıydı?..

Kesin olarak söylüyoruz, yaşardı. Çünkü kendisine teklif de olunmuştu:

“—Sen hükümdar bir peygamber mi olmak istersin, yoksa kul bir peygamber mi olmak istersin? Hangisini istersin?..” diye, Cebrâil AS Allah'ın emriyle kendisine soruyor.

Yâni Süleyman AS devlet başkanı, hükümdar, aynı zamanda peygamber; o da Allah'ın güzel kullarından birisi... Peygamber Efendimiz öyle de olabilirdi. Peygamber SAS Efendimiz:

“—Hayır, ben ahireti tercih ederim! Bir gün tok olayım, iki gün aç olayım...” diyor, ahireti istiyor.

Kendisinin duası makbul,

“Ne istersen verilecek!” deniliyor;

“—Ben duamı ahirete bıraktım, ahirette ümmetimin affını isteyeceğim.” diyor.

Peygamber SAS Efendimiz kesin olarak, önüne kadar gelmiş olan teklifi reddediyor.

Cebrâil AS buyuruyor ki:

“—Bak şu etrafındaki dağları, dilersen Allah sana altınyapacak?”

“—Hayır istemem!” diyor.

Altın olmasını da istemiyor, kendisi mütevazi yaşamış...

Bir mübarek, cennetlik hanımefendi, Peygamber Efendimiz’in çok basit, sert bir yerde yattığını görünce, bir döşek yapmış, Peygamber Efendimiz’e getirmiş. O zamanın imkânlarıyla her halde koyun yünü filân doldurmuştur, yünden yumuşak bir döşek olmuştur. Efendimiz onu ertesi gün geriye göndertiyor. “Bu gece çok rahat uyudum.” diyor, yâni yatakta rahat ettiğini söylüyor; teheccüd namazına kalkmakta zorlandığı için yatağı göndertiyor.

Efendimiz’in kendi yaşantısında, eline geçen, sofraya örtüsü üzerine yığılan malı, yiyeceği, parayı avuç avuç dağıttığını, yarına bir şey biriktirmediğini biliyoruz. Mütevazi yaşadığını biliyoruz. O zamanın en ucuz elbisesi olan yün, sof giydiğini biliyoruz. Sôfîler de onun için sof giyiyorlar.

Peygamber SAS Efendimiz'in aç durduğunu, oruç tuttuğunu, aylarca evinden duman tütmediğini biliyoruz. Hurmayla, sütle vaziyeti idâre ettiğini, sevap kazanmağa gayret ettiğini, cihad ettiğini biliyoruz. Kendisi böyle yaşamış, bize de böyle tavsiye ediyor.

Eski evliyâullahtan birisi diyor ki:

“—Ömrümde, dünya ile ahireti beraber götürmeyi denedim, ‘Hem dünyalığım tıkırında olsun, iyi olsun; hem de ahiret sevabını kazanacak şekilde yaşayayım!’ dedim; olmadı.” diyor.

Tam olmuyor. O halde ne olacak?.. Ahireti tercih edeceğiz. Yâni insan dünyalığı tercih etti mi, bu hayatı esas aldı mı, “Bu hayatım güzel olsun!” dedi mi, ahiretine mutlaka zararı oluyor. Namazı kılamıyor, cumayı kaçırıyor, seyahatti, kazançtı, alış- verişti, şuydu, buydu derken günahlar, hatalar olabiliyor. Onun için ahireti esas almak lâzım!

Ahireti esas aldığı zaman da dünyalık bir takım faydalar elinden kaçabiliyor.

“--Gel sana teklif ediyorum, seninle şu ortaklığı yapalım!”

“—Nasıl olacak?..”

“--İşte biraz haram var, günah var, işin karanlık tarafları var, insanın gönlüne yatkın olmayan köşeleri var; ama çok para gelecek...”

“--Hayır, istemem!”

Neden?.. Müslümanın günah ihtimali olunca kaçması lâzım, takvâ ehli olması lâzım... Peygamber Efendimiz böyle yapmayı tavsiye ediyor.

Muhterem kardeşlerim! Hepimiz bu dünya hayatında yaşıyoruz. İmkân olsa bin yıl yaşamak isteriz, binlerce yıl yaşamak isteriz, uzun ömür isteriz, istiyoruz. Allah sizlere ve bizlere hayırlı uzun ömür versin de, hayırlı işleri daha çok yapalım, uzun süre hayırlı işleri yapalım!..

Uzun ömür istiyoruz, rahat istiyoruz, huzur istiyoruz, güzel yemek, güzel giyinmek istiyoruz. İnsanın tabiatında bu var. Yâni kendisine yarayacak şeyleri, kendisini mutlu edecek, müreffeh edecek şeyleri toplama arzusu var. Ama burada kendimizi tutmalıyız. Harama kaçmamalıyız, harama tenezzül etmemeliyiz, harama râzı olmamalıyız. Harama, günaha yanaşmamaya, çok dikkat etmeliyiz! Bu çok önemli...

Tabi bu kazanç konusunda olduğu gibi, yaşamdaki diğer hedeflerimizde de önemli. Diyelim ki, bir insan kazançtan başka ne gibi işler yapabilir?.. Meselâ evlilik olur. Bu kişisel, şahsî atılım, burada da ahireti düşüneceğiz. Yâni sevap kazanmayı düşüneceğiz, hayırlı evlât yetiştirmeyi düşüneceğiz, hayırlı bir eş seçmeyi düşüneceğiz. Kendimiz evlenmişiz, çocuklarımızı da, torunlarımızı da onu düşüneceğiz. Bir iş kuracağız, hayırlısını düşüneceğiz. Bir faaliyette bulunacağız, hayırlı olanını yapacağız. Bizi bir şeye davet ediyorlar;

hayırlı ise, “Evet...” diyeceğiz; hayırlı değilse, “Hayır!” diyeceğiz;

Her işimizde böyle olmalıyız. Hakkı tutmalıyız. Dünyamıza zarar verse bile, ahiret sevabı kazanmak için hayırlı işi yapmalıyız. Bu çok mühim bir kaide, çok önemli temel bir görüş... Her işimizi buna göre yapmalıyız. Dünya fâni, kimseye kalmıyor.

Bu dünya hayatında bir çok kimsenin neden yanıldığını düşünürseniz; kâtillerin, hırsızların, arsızların, yüzsüzlerin, rüşvetçilerin, daha başka ne kadar gayr-i ahlâkî, gayr-i insanî, gayr-i meşrû, gayr-i kanûnî iş varsa, hepsini insanlar niçin yapıyor?.. Eroin kaçırıyor, yol kesiyor... Bunlar hep menfaatten olmuyor mu? Yâni bu dünya hayatının, süflî hayatın, cüz’î hayatın menfaatleri için, insanlar birbirlerini kurtlar gibi saldırıp yiyorlar. Tabi biz burada aklımızı başımıza toplamalıyız. Ahiret insanı olmalıyız, ahiretin aşıklısı olmalıyız. Mahkeme-i kübrâyı düşünmeliyiz. Her yaptığımız işi onun için yapmalıyız.

“—Hocam böyle bir hadis-i şerifi bu cuma gününde niye seçtin?” dersiniz; ben Türkiye’yi şimdi uzaktan seyrediyorum, uzaydan seyreder gibi... Türkiye’yi yurt dışından seyrediyorum. Televizyonumuzu, çanak antenimizi ayarladık, beş altı tane kanalın her birinden, saat başı haberleri tâkip ederek inceliyoruz; çok üzülüyorum.

Türkiye şehidler diyarı, gâziler yurdu ve İslâm dinine bağlı insanların %99 çoğunlukta olduğu

bir ¼lke... Tabii b¼t¼n bu durumun her yerde g¼r¼nmesi lâzım; toplum hayatında g¼r¼lmesi lâzım, ¼zel hayatta g¼r¼lmesi lâzım, siyasî hayatta g¼r¼lmesi lâzım!.. Ticarî hayatta bu g¼zelliklerin aksetmesi lâzım!.. Yâni g¼zel malzemeyeyle yapılmış, kurulmuş olan şeylerin, g¼zel bir g¼r¼n¼mde olması lâzım!..

Ama ¼yle değil... Meclise bakıyorum, meclisteki konuşmalara bakıyorum, partilerin beyanlarına bakıyorum, ticarî hayata bakıyorum, askerlere bakıyorum, eğlencelerine bakıyorum...

Televizyonda istemesek de, arada reklam diyor; hadi bakalım, karşımıza g¼beęi ¼ıplak, omuzu a¼ık, eteği bilmem neresine kadar... Yâni bunların bir kısmının yasak olması lâzım! K¼lhânî konuşma... “Bu k¼lhanî konuşma g¼nd¼z vaktinde, benim ¼ocuęum televizyon seyrederken ne arıyor?” diye soracak. Filmde ge¼iyor ama, olsun, bir ahlâk yasası olmalı... ¼ocuklarımızı iyi yetiştirmek bakımından, k¼t¼ şeyleri bilmesinler, ¼ęrenmesinler diye... Sokakta k¼f¼rden nasıl koruyorsak, filmde de realist olacak, ger¼ekçi olacak diye en k¼t¼ şeyleri mi s¼yleyelim?..

Bakıyorum, her şey biraz istenmeyen bir duruma gelmiş. Temennîmiz herkeste ahlâka uygun faziletli insan g¼r¼n¼m¼n¼ g¼rmek, g¼r¼nt¼s¼n¼ almak. Ama maalesef her yerde, ¼ok acı şeyler g¼r¼yoruz. Asıl vazifemiz, g¼revimiz insanları ahlâklı faziletli yetiştirmek olduğu i¼in de, bu neden olmuyor diye bakıyoruz, d¼ř¼n¼yoruz, ¼z¼l¼yoruz.



Muhterem kardeşlerim, bunun temelinde îman var. İman olmadı mı, insan insan olmuyor, insan-ı kâmil hiç olmuyor. İman olmadı mı, insanlar o zaman dünyalık peşinde koşuyor, zeki canavarlar oluyor, başkasına zarar veriyor. İman olacak, İslâm olacak, irfan olacak; ondan sonra insan iyi bir insan olacak.

Bu gerçeğin görülmemesi halinde bu dünya batar. Yâni bu ülke batar demiyorum, Batı daha beter... Şimdi batıyı görüyoruz, şu anda batı ülkesinde bulunuyoruz, bir kaç ülkeyi gezdik, Batı daha korkunç durumda, daha acı durumda... Dünya batar.

Eski edebiyat klâsiklerinde, büyük yazarların, büyük şairlerin eserlerinde, romanlarda okuduğumuz, hamâset, kahramanlık, fazilet çizgili romanların bazılarında gördüğümüz şeyler... Meselâ bakıyorum bir film artistimiz, ses sanatkârımız, geziyor, gençlere:

“—Aman içki içmeyin, aman uyuşturucuya meyletmeyin!” diyor.

Bak ne kadar iyi güzel bir vazife yapıyor, herkes de coşkuyla onun yaptığı toplantıya koşuyor, salon tıklım tıklım... Keşke herkes böyle çalışsa, herkes üzerine düşen görevi yapsa da, her taraf gülistan olsa, gül bahçesi olsa; yaseminler, sümbüller, güller, bülbüllerle çok güzel bir dünya olsa... Bu da bizim elimizde... Dünyayı cehenneme çevirmek de, bizim çalışmalarımızın kötü olmasından... Birbirimize kan kusturmak da bizim ahlâkımızın kötü sonunda olabilir.

Onun için, bu birinci hadis-i şerifi hepimize sunuyorum, aklınıza nakşetmenizi ricâ ediyorum. Ahireti düşünelim, Allah'tan rahmetini, rızâsını isteyelim! Ahirette mahkeme-i kübrâda hesap vereceğimizi nazar-ı dikkate alarak, faziletli insan olmağa zararımıza da olsa gayret edelim!..

Bakın şimdi burada güzel huylu olmak ve ahireti düşünmek derken, bazen insanın iyi bir şeyi yapmak için, kendini tehlikeye atması da gerekebilir. Meselâ çocuk yolda yürüyor, otomobil geliyor; kendinizi tehlikeye atarak, atlayıp onu otomobilin altında kalmaktan kurtarıyorsunuz... Veya birisi suya düşmüş, atlıyorsunuz onu kurtarıyorsunuz... Veyahut yanlış yolda giden bir insanı doğru yola çekiyorsunuz, onun için de şunu yapıyorsunuz, bunu yapıyorsunuz...

Demek ki insanın bazen, fazilet için kendisini tehlikeye atması, vatan için tehlikeye atması, dini, imanını için tehlikeye atması olabilir. Gerekirse gözüpek de olup faziletleri icrâ etmek için, fazileti hâkim kılmak için, cesur olmak, hakkı söylemekten yılmamak, çekinmemek de lâzım!..

Rahmetli –mekânı cennet olsun– Mehmet Akif ne güzel söylüyor:

*Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırım!*

Yâni çiğnemek olabilir, çiğnenmek de olabilir. Ama mühim olan hakkı tutmak, hakkı pâyimâl etmemek, ayaklar altında çiğnettirmemek, perişan etmemek... Bütün bunların hepsinin

temelinde ahiret inancı var, ahireti mâmur etme düşüncesi var... Onun için bu hadis-i şerifi okudum. Herkes bu hadis-i şerifi okusun, Türkiye de kurtulur, dünya da kurtulur; insan nesli de kurtulur, çevre de kurtulur. Yâni ormanlar, böcekler, kuşlar, kelebekler de kurtulur. Onun için bu hadis-i şerifi sizlere birinci hadis-i şerif olarak sundum.

## b.Mazluma Yardım Etmek

İkinci hadis-i şerif... Hadis-i şerifler tarihten, müzeden çıkma konular olmasın, günümüzde bazı dertlerimize merhem olsun, şifa olsun, devâ olsun diye bu hadis-i şerifi seçtim. Sevgili kardeşlerim, bu da Sehl ibn-i Huneyf RA'dan rivâyet olunmuş:<sup>2</sup>

مَنْ أَذِلَّ عِنْدَهُ مُؤْمِنٌ فَلَمْ يَنْصُرْهُ وَهُوَ

يَقْدِرُ عَلَى أَنْ يَنْصُرَهُ أَذَلَّهُ اللَّهُ عَلَى

رُؤُوسِ الْأَشْهَادِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(حم. عن سهل بن حنيف)

**ME. 1130** (*Men üzille indehû mü'minün felem yensurhü, ve hüve yakdiru alâ en yensurahû, ezellehu'llâhu alâ ruûsi'l-eşhâdi yevme'l-kıyâme.*) *Sadaka rasûlü'llâh.*

<sup>2</sup> Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.487, no:16028; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.VI, s.73, no:5554; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.110, no:7633; Sehl ibn-i Huneyf RA'dan.

*Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.415, no:7214; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.526, no:12136; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXXI, s.404, no:45480.

Bu da mazluma yardım etmek, mü'mine yardım etmek konusunda bir hadis-i şeriftir. Bu da çok önemlidir, fazilettir, kahramanlıktır; çizgi romanlardaki, bizim eski tarihî kahramanlarımız hep mazlumun yardımına koşmuşlardır. Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifte ne buyuruyor:

(*Men üzille indehû mü'minün*) “Kimin bulunduğu mecliste bir mü'min horlanıyorsa, kötüleniyorsa, zillete uğrattırılıyorsa; (*felem yensurhü*) olay önünde cereyan ediyor, oluyor, onu gördüğü halde o mü'min kardeşine yardım etmiyorsa; (*ve hüve yakdiru alâ en yensurahû*) yardım etmeğe kudreti yettiği halde yardım etmiyorsa...” Tabii kendisi de eli kolu bağlı, kelepçeli; karşısındaki mü'mine işkence ediliyor, horlanıyor, zelil duruma itilmeye çalışılıyor, eli kelepçeli, bir şey yapamıyor, tamam... “Bir kişi yardım etmeğe gücü yettiği halde kendisinin önünde horlanan, zillete uğratılmak istenen mü'mine yardım etmezse; (*ezellehu'llâhu alâ ruûsi'l-eşhâdi yevme'l-kıyâmeh.*) bütün insanların gözleri, bakışları önünde, şahitlerin huzurunda, Allah o yardım etmeğe gücü yettiği halde yardım etmeyen kişiye ahirette zillet verir, perişan eder. Mahkeme-i kübrâda bu dünyadaki ihmâlini burnundan acı acı, feci feci çıkarttırır, cezâsını orada verir.”

Muhterem kardeşlerim! Bu hadis-i şerifte bir fazilet kâidesini daha görüyoruz. Ne yapmamız lâzım?.. Bir haksızlık yapıldığı zaman sesimizi yükseltmemiz lâzım!.. Haksızlığı engellemeliyiz. Birisine zulmediliyorsa, mazlumun yardımına

koşmalıyız. Birisi horlanıyorsa, horlanana yardımcı olmalıyız. Ama tanıdığımız, ama tanımadığımız, ama dostumuz, ama düşmanımız; haksız yere zulmediliyor, haksızlık var... Yâni bir suç işlemiş de, onun cezâsı verilme gibi bir durum değil de, bir haksız durum var. O kişi de ona yardım etmiyor, o zaman Allah ahirette onu yardım etmediği için perişan edecek.

Buradan şu çıkıyor: Ey güç, kuvvet sahipleri! Ey elinde, iktidarolan, imkân olan, güç, kuvvet olan, pazusu olan, makamı olan, mevkiî olan kimseler! Dünyanın neresinde olursa olsun, mazlumlara yardımcı olun!..

Bakın, Cezayir için aylardır, yıllardır yalan söylendi. Cezayir'deki zulmün başladığı zamanın üzerinden kaç yıl geçti? Yâni seçimi kazandıkları halde askerî darbe ve Fransa yanlısı, batı yanlısı bir kukla idârenin halka zulmü sonucunda altmış bin kişi öldü. Her seferinde bizim bazı televizyonlarımız, gazetelerimiz:

“—Orada müslümanlar kadınların, çocukların boğazlarını kesti.” diye gösterdi.

Biz buna hiç bir zaman inanmadık ve hiç bir zaman bu sözü nakletmedik. Hiç bir zaman bu yalana alet olmadık. Ama bugünkü televizyonda gördüm, *News Week* dergisiydi. Orada bu işleri o hain, o zâlim, o askerî hükümetin yaptığını; maskeli çeteler tutup, halkın üstüne saldırtıp, boğazlarını keserek öldürenlerin, bizzat o Batı ajanı askerî idâreciler olduğunu yazdı. *News Week* dergisi ciddî bir Amerikan dergisi... Geçen haftalarda Avrupa'daki bir dergi de yazmıştı,

onun ismini Şu anda hatırıma getiremedim. Yâni Batılılar da bunu anladılar.

Biz önceden anlamıştık. Söylediğimiz zaman, diyorlardı ki:

“—Siz müslümansınız, müslümanları kayırıyorsunuz, müslümanları savunuyorsunuz.”

Hayır, seziyorduk ki burada bir bit yeniği var. Yâni niye kessin?.. Ötekisinin kesmesi için sebep var; seçimi bu taraf kazanmıŐ, o da seçimi kazandığı halde yönetimin başına geçmiş, halkı sindirmeğe çalışıyor. Sebep seziliyor. Berikisinin zulüm yapmasına lüzumu yok ki, halka niye zulüm yapsın?.. Yapsa, haksız yere yönetimi elde eden kişilere yapar, onların zulmünü engellemeye çalışır. Burada bir yalan olduğu âşikâr idi ve Şimdi gün yüzüne çıkıyor.

Bizim Türkiye’de bu haberleri tamamen ters olarak, mazlumu karalayarak veren, haber kaynakları —ben *medya* demeye de çok kızıyorum, hiç hoşuma gitmiyor, yabancı kelime kullanmayı zaten sevmiyorum— basın-yayın utansın! “Müslümanlar boğaz kesti.” diyenlerin hepsi, kaç sefer dedilerse o kadar defa utansınlar ki, işte bunu o hain, askerî, ajan, Batı yanlısı idârecilerin milletlerinin aleyhine yaptığı anlaşıldı.

Tabii, bu durumda ne yapmak gerekiyordu? Herkesin her yerden, her türlü, elinden geldiği her şekilde mazluma yardımcı olması gerekiyordu. Yapanlar yaptı, yapmayanlar yapmadı.

Meselâ, diyelim ki, isim vermek istemiyorum, güya İslâm ülkelerinden birisi, arada binlerce kilometre var; Cezayir idâresini destekledi, halkına karşı tavır aldı. Çünkü kendisi de zâlim bir idâre, halkından kendisi de korkuyor. Onun için Cezayir idâresini destekledi, halkının karşısında yer aldı. Yanlış bir iş yaptı. Çünkü Amerika'nın güdümünde bir idâreydi.

Yine aynı idâre biliyorum, müslüman Sudan'da hristiyan batılılar, devleti yıpratmak için, hudutlara yakın yerlerde isyan çıkarıyorlar. Güya bir müslüman ülke, o isyancı hristiyanlara gemiyle silah yardımı gönderiyor.

Demek ki, dünyada buna benzer şeyler olabiliyor. Hani Amerikan filmlerinde, polis müdürünün, emniyet müdürünün, eroin şebekesinin başkanı çıkması filan gibi, polis filmlerinde, gangster filmlerinde gördüğümüz gibi... Allah İslâm ülkelerini başlarına da müslüman idareciler, hakkı bilen, hakkı söyleyen idareciler, halkına hizmet eden idareciler ihsân eylesin... Onlar bulunsunlar, onlar çalışsınlar.

Biz Avrupa'da gezdiğimiz zaman, "Hocam en çok ne dikkatinizi çekti?" diyecek olursanız; yâni:

"—İsveç'i gördünüz, Danimarka'yı gördünüz, Hamburg'u gördünüz, Essen'i gördünüz, Almanya'nın korkunç sanayi bölgesi Ruhr bölgesini gezdiniz; ne gördünüz?.."

Halkına hizmet eden bir anlayış gördüm. İdareciler halka hizmet etmek istiyor. Yönetim

halkına hizmet etmiş, yollar açmış, sıcak suyu, soğuk suyu getirmiş, gıda meselesini halletmiş; süt, et, ekmek, su, hiç bir zaman, hiç bir yerde sorun değil... Hava sorun, sanayiden dolayı... Sanayi bacalarından çıkan veyahut otomobillerden, vasıtalarından çıkan gazlardan dolayı hava öyle sorun olmuş. Onu da engellemenin çarelerini arıyor, kurşunsuz benzini teşvik ediyor, çevreyi düzgün tutacak, kirletmeyecek çareler arıyor...

Yâni benim en çok dikkat ettiğim ve ülkem için de özlediğim temennî ettiğim, hükümetin, askerinin, hâkiminin, savcınının, herkesin hakka yardımcı olmaya çalışması ve milletine hizmet etmesi, milletini kayırması, kollaması ve ilerletmeye çalışması...

Bizim Türkiye'mizde de her şey öyle olmalı, herkes halkın ve hakkın hizmetinde olmalı!.. Bu iki söz yan yana çok yakışıyor. Yâni hakkın hizmetinde olacak; mü'mince, Allah'tan korkarak, Kur'an'a uygun, imana uygun, ahiret hesabını düşünen bir şekilde hakkın hizmetinde olacak! Halkın hizmetinde olacak; halkın refah seviyesini, gelir seviyesini arttıрмаğa çalışacak, göçü engellemeğe çalışacak, gıdasını sağlamağa çalışacak... Gecekondu mahallelerini yok etmeğe çalışacak, herkesi ev bark sahibi yapacak, aş ve iş verecek... Ülkeyi güzelleştirecek, millî parkları koruyacak, kıyıları kollayacak, sit alanlarını, tarihî eserleri koruyacak.



Aziz ve sevgili kardeşlerim, hep böyle şeyler istiyoruz ve bunları sadece temennî etmiyoruz. Biz şahsen, şu konuşmayı yapan kardeşiniz ve benim etrafımdaki kardeşlerim, biz çevreyi korumak için fiilen çalışıyoruz. Şu kadar çevre derneği kurduk, şu kadar orman tesis ettik. Bunu neden yapıyoruz?.. Türkiye'mizi güzelleştirmek için...

Ülkemizin her tarafını çiçeklerle donatmak istiyoruz. Yemyeşil, rengarenk, pırıl pırıl, ıslıl ıslıl bir ülke yapalım diye her türlü zahmete, fedakârlığa hazırız. Bahçıvan elbisesi giyip, tırmağı, kazmayı, küreği alıp, çalışmağa hazırız. Çöpleri toplamağa hazırız, orman dikmeye hazırız, çorak yerleri yeşillendirmeğe hazırız. Hakk'ın emri üzere, halkın hizmetinde olmak ne güzel şey... Çünkü insan halka hizmet etti mi, oradan sevap kazanır.

### c. Zâlim Yönetici

Biraz günün meselelerine yakın diye düşündüğüm hadis-i şeriflerden üçüncüsünü de okuyarak, hoca olarak, ilim adamı olarak, üniversite profesörü olarak, benim de mâneviyat sahasından, vaaz yoluyla bile olsa sorunlara çözüm bulmak için karınca kararınca bir katkı olsun diye, faydalı olmak istiyorum.

Peygamber SAS Efendimiz, Ma'kıl ibn-i Yesâr el-Müzenî'den Buhârî ve Müslim'in rivâyet ettiği üzere, buyurmuş ki:<sup>3</sup>

<sup>3</sup> Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2614, no:6732; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

مَا مِنْ وَالٍ يَلِي رَعِيَّةً مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَيَمُوتُ  
وَهُوَ غَاشٌّ لَهُمْ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

(خ.م. عن معقل بن يسار المزني)

**ME. 1066** (*Mâ min vâlin yelî raiyyeten mine'l-müslimîn, feyemûtü ve hüve gâşşun lehüm, illâ harrama'llàhu aleyhi'l-cenneh.*)

“Herhangi bir vali yoktur ki, müslümanların başına geçer, onlara zulmederek ölürse; (*harrama'llàhu aleyhi'l-cenneh*) Allah ona cenneti haram kılar.”

Bu hadis-i şerifin altında bir başka rivâyet daha var:<sup>4</sup>

مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرِعِيهِ اللَّهُ رَعِيَّةً فَلَمْ  
يَحْطُهَا بِنَصِيحَةٍ إِلَّا لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ

(خ.م. عن معقل بن يسار)

**ME. 1068** (*Mâ min abdin yestar'îhi'llàhu raiyyeten, felem yehuthâ bi-nasîhatin, illâ lem yecid râihate'l-cenneh.*)

<sup>4</sup> Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2614, no:6731; Ma'kîl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.21, no:804; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.II, s.189, no:488; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.58, no:6181; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.200; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXV, s.375; Abdurrahman ibn-i Semre RA'dan.

*Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.33, no:14726; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.197, no:20555.

Bu da sorumlulara yönelik, elinde güç kuvvet olanlara yönelik bir ilâhî cümle, Peygamber SAS'ın mübarek ikazı... Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

“Hiç bir vâli yoktur ki, müslümanlardan bir gruba, bir görev alarak onların başına geçmiş olsun, onlara samîmiyetle hizmet etmiş olmasın, onlara hıyânet etmiş olsun, cezâsını bulmasın; mümkün değil... (*Lem yecid râihate'l-cenneh*) O sorumlu görevli, yönetici, yüksek şahsiyet cennetin kokusunu bile duyamaz.”

Demek ki, güç kuvvet sahibi Allah'ın huzurunda sorumludur, Allah'a hesap verecek. Ama nereden hesap verecek?.. Yönetici olarak tâyin olunduğu yerde, kendisinin vazifelerini yapıp yapmadığından sorgu suale tâbî olacak. Millete, halka hizmet edip etmediğinden sorumlu olacak. Onlara hile mi yapmış, aldatmış mı, yoksa samîmî davranmamış mı, yan gelip yatmış mı, işleri ters mi götürmüş?.. Oradan sorgu suale uğrayacak.

Eğer öyle bir ters durumu varsa, aldatmışsa, ya da onlara samîmî hizmet yapmamışsa, cennetin kokusunu bile koklayamaz, cennet ona haram olur, ahireti mahvolur. Bunu duyan bir insan, keyfi bilir, nasıl hareket ederse etsin, mü'minse...

Tabii bazı insanlar imanlı değil, inançlı değil, müslüman değil, mü'min değil... Yâni bir insan müslüman olmayıp da samîmî yahudi olsa, samîmî hristiyan olsa, yâni Hazret-i İsâ'nın, Hazret-i Mûsâ'nın istediği tarzda bir insan olsa, yine haktan ayrılmamalı!..

Hatırlıyorum, küçükken Kapalıçarşı'da benim bulunduğum dükkâna, ellerine siyah eldiven giymiş, başı örtülü, ayağı siyah çoraplı, yaşlı bir nasrânî, hristiyan kadıncağız geldi. Kadıncağız o kadar titiz ki: "Aman, bir lokma yanlışlık olmasın, haram olmasın, aman bir haksızlık olmasın, yanlışlık olmasın, hata olmasın, eksik vermiş olmayayım." diye tekrar tekrar söyledi. Hayran kaldım.

Tabii o dinlerin de aslı hakîkî, ilâhî; Mûsâ AS bizim peygamberimiz, İsâ AS bizim peygamberimiz... O halde Hazret-i Mûsâ'ya tâbi olan Mûsevîler de, Hazret-i İsâ'ya tâbî olan İsevîler de Allah'ın kanunlarıyla bağımlı... Onlar da dürüst olacak, onlar da bir milleti batırmak için, o milletin içinde fitne fesat çıkartmayacak.

Türkiye'deki olayların arkasında Batı var, Amerika var, Avrupa var... Yapmaması lâzım! Yâni gerçek hristiyansa, hiç bir kimsenin hakkını çiğnememesi lâzım, zulmetmemesi lâzım! Gerçek yahudiyse, Filistin'de zulmetmemesi lâzım, başka bir yerde bir haksızlık etmemesi lâzım!.. Dinlerin kökü hepsi aynı olduğundan, o hak peygamberlerin hepsini Allah gönderdiğinden, esas itibariyle hepsi aynı konuda birleşirler.

Yâni, bir insan yönetici olarak mü'minse, mesele yok... Amma îmanı yoksa, kıpkızılsa, kapkaraysa, işte o zaman çok fena oluyor. Çünkü sorumluluk duymuyor, hesaba çekileceğini bilmiyor. Sadece, "Hesabı nasıl atlatırım, teftişi nasıl geçiririm, insanların gözünü nasıl boyarım,

işimi nasıl yürütürüm?” diye, dünyadaki mahkemeyi düşünüyor. Allah bizi öylelerinden korusun, çünkü bunlar en tehlikeli insanlar...

Size güleceğiniz bir şey anlatayım: Almanya’da cuma namazına gideceğiz. Evde namaz kılarken önüm, arkam güzelce örtünsün diye giydiğim beyaz bir cübbem var. Cuma abdestini aldım, hazırlandık, cübbemi de giydim. Bir de uzun sarığım var, dolandıra dolandıra onu da başıma sardım. Arkasını da omuzuma uzattım, sarıklı, kavuklu cübbeli bir insan oldum. Arkadaşlara da şaka olsun diye sordum:

“—Ben şimdi kime benziyorum?.. Sudanlıya mı benziyorum, İranlı’ya mı benziyorum, Pakistanlıya mı benziyorum, Afganlıya mı benziyorum?”

Güldük tabii. Bunu siz de gülün diye, tebessüm edin diye söylüyorum.

Sonra ne oldu?.. Sonra bu cübbeyle, bu sarığımızla sallana sallana, elimizde tesbih, camiye kadar gittik. Kimse gık demedi. Almanya hristiyan ülke, kimse bir şey demedi. Düşündüm, Türkiye’de nelerle uğraşıyoruz. Sarık sevap... Sarıkla kılınan namaz, sarıksız kılınan namazdan kat kat fazla sevaplı, yetmiş kat daha sevaplı... Bu sevabı kazanmak için benim sarık sarmam lâzım!..

“—Camide sardın, dışarıda sarma!..”

Mübarek, dışarıda sarsam ne olur, dışarıda sarınca ne olur?..

Televizyonda izledik: Beyazıt Camii'nden sarıklı cübbeli kardeşleri yakaladılar, bir de sarıklı cübbeli bir başkasını yakaladılar. Sonradan baktılar ki, o turist imiş, seyyah imiş, başka ülkeden gelmiş. Onu saldılar.

Bu akla, mantığa, insaniyete, insan haklarına, hürriyetlere uyuyor mu?.. Birisi yabancı, misafir burada değil; o serbest, sarığı cübbeyi giyebiliyor. Berikisi Türkiye'nin kendi sahibi, kendi ülkesinde bunu giyemiyor. Burada bir haksızlık var!..

Sayın reisicumhurun bir konuşmasını az önce okuyordum, bana Hamburg'da faks etmişler. Hamburg'dan gelen arkadaşım yeni getirdi. Hangi gazetede olduğunu, tarihini fark edemedim ama diyor ki:

“—Hepimizin hukuka saygılı olmamız lâzım, Türkiye bir hukuk devletidir.” diyor.

Tabii, ben bunu duyunca hemen, “Hukuk devleti olmak yetmez!” dedim. Çünkü en ilkel toplumda bile bir hukuk vardır. Hukuk yetmez, sayın reisicumhur hukukun arkasından söylüyor. Hatta hukuk olması, kanunlar olması yetmez, kanunların âdil olması lâzım, insan haklarına uygun olması lâzım!..

Devlet tecrübesi yüksek olan, bakanlık yapmış olan, başbakanlık müsteşarlığı yapmış olan çok sevdiğim, çok hürmet ettiğim bir zât-ı muhterem de diyor ki:

“—İnsan haklarına aykırılık varsa, özgürlüklere, çağdaşlığa aykırılık varsa, o değiştirilir, orada inat etmemek lâzım! Bundan ne olacak, öyle olsa ne olur, böyle olsa ne olur?..”

Ben Almanya’da sarıkla, cübbeyle gezdim bir şey olmadı. Ne Almanya yıkıldı, ne başka bir şey oldu; ama ben sevap kazandım. Almanya’da daha iyi bir ortam var diye, Almanya yükseliyor. İnsan haklarına saygı var diye, güven geliyor, insanlar Almanya’ya girmek istiyor. O da her insan pat diye içeri girmesin diye, vizeler koymuş. Bazen yanınızdaki arkadaşın vizesi olmadığı için içeri giremiyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Yöneticilerin Allah’tan korkması lâzım, korkmazsa her türlü kötülük oradan çıkıyor dedik. Mü’minlerin yöneticilere dua etmesini de Peygamber SAS Efendimiz tavsiye ediyor.

Onun için, cuma hutbesinde de eskiden yöneticilere dua edilirdi. Hepimiz dua edelim! Allah yöneticilerimize akıl, fikir, iz’an, irfan ihsân etsin... İman-ı kâmil, ahlâk-ı hasene nâsib eylesin... Hepimize, bütün İslâm ülkelerine iyi yöneticiler ihsân eylesin...

D-8’ler de herhalde İstanbul’da toplantı halindeler. Tüm dünyada bütün idârecilerin iyi insanlar olmasını temennî ediyoruz. Kötü niyetli, art niyetli, geri, olmamış, ham, çığ, ekşi, turşu insanlar da kenara çekilsinler de, millete gölge etmesinler de, millet başka ihsân istemeyecek...

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimizi ahireti düşünen, rızâsını kazanmağa çalışan, hayırlı faziletli, erdemli, kıymetli insanlar eylesin... Allah hepinizden râzı olsun...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13. 06. 1997 - ALMANYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

